

โรคทริคิโนซิส (Trichinosis)

ปี พ.ศ.2541 มีรายงานผู้ป่วยด้วยโรคทริคิโนซิส ผ่านบัตรรายงานผู้ป่วย (รง.506) รวม 351 คน ไม่มีตาย อัตราป่วย 0.57 ต่อประชากรแสนคน เพิ่มขึ้นจากปีที่แล้ว ทั้งหมดเป็นรายงานจากภาคเหนือ 3 จังหวัด คือแม่ฮ่องสอน 200 ราย เชียงใหม่ 150 ราย น่าน 1 ราย คิดเป็นอัตราป่วยต่อประชากรแสนคน เท่ากับ 85.86,9.48,0.2 ตามลำดับ

เพศและอายุของผู้ป่วยพบว่า เป็นชาย 234 คน เป็นหญิง 117 คน หรือคิดเป็นอัตราส่วนหญิงต่อชายเท่ากับ 1 : 2 อายุส่วนใหญ่อยู่ระหว่าง 35-44 ปี จำนวน 74 คน คิดเป็นอัตราป่วย 0.84 ต่อประชากรแสนคน โดยมีรายละเอียดจากการสอบสวนการระบาดของจังหวัดแม่ฮ่องสอนและเชียงใหม่นำมาดังต่อไปนี้

จังหวัดแม่ฮ่องสอน พบว่ามีการเกิดโรคที่ตำบลแม่เหาะ และตำบลบ้านโป่ง อำเภอสบเมย พบผู้ป่วยรายแรกวันที่ 4 เดือนพฤษภาคมจนถึงรายสุดท้ายวันที่ 2 เดือนมิถุนายน โดยมีผลการตรวจจากห้องปฏิบัติการยืนยันว่าร้อยละ 90 ของผู้ป่วยที่ทำการเจาะเลือด ตรวจพบจำนวน Eosinophil สูงผิดปกติและพบตัวพยาธิ *Trichinella spiralis* จากการทำ Biopsy กล้ามเนื้ออ่อนของผู้ป่วย 9 ราย สาเหตุจากการซื้อหมู ที่อำเภอฮอด จังหวัดเชียงใหม่ แล้วนำมาชำแหละเพื่อประกอบอาหารเลี้ยงในงานแต่งงาน โดยรับประทานเนื้อหมูทั้งดิบและสุก ๆ ดิบ ๆ

จังหวัดเชียงใหม่ พบการระบาดของโรคทริคิโนซิส ตั้งแต่วันที่ 9 เดือนพฤษภาคม จนถึงวันที่ 26 เดือนพฤษภาคม ที่ หมู่ 1 และหมู่ 11 ตำบลศรีดงเย็น อำเภอไชยปราการ สาเหตุจากการล่าหมูป่าบริเวณชายแดนพม่า แล้วแต่เนื้อ เพื่อประกอบอาหาร เช่น ลาบดิบ ลาบคั่ว แกงอ่อม ปิ้งทอด ซึ่งลาบดิบเป็นอาหารที่มีผู้ป่วยรับประทานมากที่สุด โดยรับประทานกันในวันที่ 4-5 เดือนพฤษภาคม จากจำนวนผู้ชำแหละเนื้อ และรับประทานหมูป่ามีทั้งหมด 92 ราย พบอาการไข้ อ่อนเพลีย ปวดเมื่อยกล้ามเนื้อ คลื่นไส้ อาเจียน ท้องเสีย บวมบริเวณใบหน้า หนังกา จำนวน 74 ราย เป็นเพศชาย 43 ราย เพศหญิง 31 ราย ผลการตรวจวินิจฉัยทางห้องปฏิบัติการของศูนย์แพทยศาสตรมหาวิทาลัยเชียงใหม่ ด้วยวิธี IgG-ELISA ในน้ำเหลืองของผู้ป่วยจำนวน 30 ตัวอย่าง พบว่ามีแอนติบอดี ต่อพยาธิ *Trichinella spiralis* 5 ตัวอย่าง และจากการตรวจชิ้นเนื้อหมูป่าที่มีสีแดงเข้ม โดยทำการย่อยเนื้อรวม 136 กรัม พบพยาธิ 4,750 ตัว ซึ่งยังคงเคลื่อนไหวอยู่และปลายเดือนสิงหาคม ถึงต้นเดือนกันยายน ที่ หมู่ 8 และหมู่ 9 ตำบลศรีดงเย็น อำเภอไชยปราการ พบผู้ป่วยที่มีอาการเข้าได้กับนิยามของโรคทริคิโนซิส มารับการรักษาที่โรงพยาบาล จึงได้ทำการสอบสวนโรคและค้นหาผู้ป่วยเพิ่มเติมพบว่ามีสาเหตุจากการฆ่าหมูป่าบริเวณไร่ข้าวโพด ที่หมู่ 9 แล้วนำมาทำ

ลาบดิบหมูปิ้ง หมูทอด ผัดเผ็ด รับประทานกันในวันที่ 8 ถึง 9 เดือนสิงหาคม ซึ่งลาบดิบก็เป็นอาหารที่มีผู้ป่วยรับประทานมากที่สุด โดยมีผู้รับประทานอาหารที่ประกอบจากเนื้อหมูป่า เป็นจำนวนทั้งหมด 186 คน แสดงอาการป่วย 86 คน จากการค้นประวัติย้อนหลัง พบว่าในเขตพื้นที่ ตำบลศรีดงเย็น อำเภอไชยปราการเคยเกิดการระบาดของโรคทริคิโนซิส เมื่อ พ.ศ.2539

จังหวัดน่านพบผู้ป่วยโรคทริคิโนซิส 1 ราย ในเดือนตุลาคม

ดังนั้น เมื่อรวมรายงานการเกิดโรคจากบัตรรายงานผู้ป่วย (รง.506) กับการสอบสวนโรคเพิ่มเติม ปีนี้จะมีผู้ป่วยทั้งหมด 361 รายไม่มีตาย

จากอุปนิสัยการบริโภคของคนไทยในภาคเหนือ ที่นิยมบริโภคอาหารสุก ๆ ดิบ ๆ ประเภทลาบ หลู้ หรือแหมนจึงมีโอกาสเกิดโรคนี้ได้สูง ซึ่งการประกอบอาหารจากเนื้อสัตว์ต้องทำให้ร้อนจนสุกมีอุณหภูมิภายในเนื้อประมาณ 170 องศาฟาเรนไฮต์ การแช่เย็นเนื้อหมูที่มีความหนาน้อยกว่า 6 นิ้ว ที่อุณหภูมิ 5 องศาฟาเรนไฮต์ เป็นเวลากว่า 20 วัน จะทำให้ตัวพยาธิตายได้ แต่พึงระวังว่าเนื้อสัตว์ป่า ถ้านำไปแช่ในตู้เย็นทั่ว ๆ ไปจะไม่สามารถฆ่าตัวพยาธิได้ ไม่ควรนำซากสัตว์ หรือเศษอาหารที่ไม่ผ่านความร้อนมาเลี้ยงสัตว์ และการเนื้อสัตว์มารมควัน ดากแห้งหรือดองเค็ม จะไม่มีผลต่อตัวพยาธิเลย โดยปกติโรคทริคิโนซิสในสุกรมักจะไม่แสดงอาการ จึงทำให้ประชาชนทั่วไปไม่มีทางทราบได้เลยว่าหมูเป็นโรคหรือไม่ ดังนั้นในการซื้อหมูควรซื้อจากแหล่งที่มีการเลี้ยงอย่างถูกต้องตามหลักสุขาภิบาล หรือจากฟาร์มที่มีชื่อเสียง ควรคู่กับการปรับเปลี่ยนสุขนิสัยในการรับประทานอาหารก็จะทำให้อัตราป่วยด้วยโรคทริคิโนซิสในประเทศไทยลดลงได้